

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום ראשון ט"ו אלול תשע"ט | דף היומי בבלי: כריתות כה.

דף היומי בהלכה: מסעיף ב' עד סימן תכ"ו סעיף ב'.

מוסר: שמירת הלשון פרק י"ג 'וביותר אם' עד פרק י"ג 'ומה טוב'.

קנין חכמה הלימוד השבועי: חובת הלבבות שער הבחינה פ"ד 'והשביעית' עד פ"ה 'ואחר כן ישיב אל ליבו'

מי שיגיע מחו"ל להצביע בבחירות "יזכה לכסף" - מנלן? | מה הקשר בין תפילין לחשמל? | 1722

על דא ועל הא

מדוע בירך מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א את
אלו מחו"ל שיקשיבו להוראתו ויגיעו במיוחד
לארץ ישראל כדי להצביע - שיזכו לכסף?

הרה"ג רבי שמואל ברוך גנוט שליט"א מצביע על המקור בש"ס לברכה המעניינת

"כידוע, מרן שליט"א סומך תמיד תמיד את ברכתיו על מרחבי הש"ס והמדרשים, והלא זאת גמרא ערוכה במסכת שבת (ק"ט, א): 'בעא מיניה רבי מרבי ישמעאל ברבי יוסי: עשירים שבארץ ישראל במה הן זוכין? אמר לו: בשביל שמעשרין, שנאמר עשר תעשר - עשר בשביל שתתעשר. שבבבל במה הן זוכין? - אמר לו: בשביל שמכבדין את התורה, ושבשאר ארצות במה הן זוכין? אמר לו: בשביל שמכבדין את השבת'.

"הרי שבני חו"ל זוכים לעשירות בזכות שמכבדים תורה ושבתי, ופשוט למרן שליט"א שאלו שיטרחו ויטוסו מחו"ל לארץ ישראל כדי להצביע ג' בבחירות, יש בזה כבוד התורה וכבוד השבת, ולכן פשוט לו שיזכו לעשירות".

לאחרונה התפרסמה תשובתו של מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א לשאלתו של יהודי השוהה בחו"ל, האם עליו לעשות מאמץ להגיע לארץ ישראל כדי להצביע בבחירות. מרן הגר"ח שליט"א השיב בחיוב, וכאשר נשאל באיזו ברכה מיוחדת יתברך אותו יהודי על כך, השיב: "יזכה לכסף".

מדוע נקט מרן שליט"א דווקא בברכה זו?

לידינו הגיעה התייחסות מעניינת לשאלה זו, מאת הרה"ג רבי שמואל ברוך גנוט שליט"א, אותה שיגר לת"ח אחד שליט"א מדידיו במענה לשאלתו:

"כבוד ידידי הרה"ג רבי וכו'... בדבר שאלתו מדוע מורי ורבי מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א בירך את אלו מחו"ל שיקשיבו להוראתו ויגיעו במיוחד לארץ ישראל, כדי להצביע ג', יזכו לכסף.

קבל את גיליון 'לקראת שבת' ישירות למייל

שלח מייל: dirshu@dirshu.co.il

המוכר שוטח את הלאפה ושואל: "חמוס?" ההוא בקושי מצליח להרים את היד, מנחית אותה בתנועת אישור ואומר: "שים!". טחינה? "שים!". סחוג? "שים!". סלט? "שים!". חמוצים? "שים!"...

תובנה מוסרית מדוכן השווארמה

מעשה:

שח הרב הגאון רבי אריה יודלביץ שליט"א רב קהילות 'מבקשי השם' ו'בית אברהם' ברמת בית שמש: את הסיפור הבא שמעתו מאחד מידידי (הרה"ג ר' א' ל' שליט"א).
ערב אחד הוא נקלע מול חנות שווארמה, ועיניו לא יכלו לפספס את הג'ברא רבה' שנכנס למקום, נעמד מול המתקן הלוהט מדיף השומן והניחות, ומבקש להכין לו מנה בלאפה מבשר כבש. שיהיה.

המוכר שוטח את הלאפה ושואל: חמוס?
ההוא בקושי מצליח להרים את היד, מנחית אותה בתנוחת אישור ואומר: "שים!"
טחינה? "שים!"
סחוג? "שים!"
סלט? "שים!"
חמוצים? "שים!"
בצל? "שים!"
עמבה? "שים!"
רק כבש או גם הודו? "שים!"
ציפס? "שים!"
קטשופ? "שים!"
בלהט ה"שים" ממשיך המוכר לשאול עם חצי חיוך: כורכום? "שים!"

אגוז מוסקט? "שים!"

הל? "שים!"

כמון? "שים!"

זהו. ידידי הצופה פונה לדרכו.

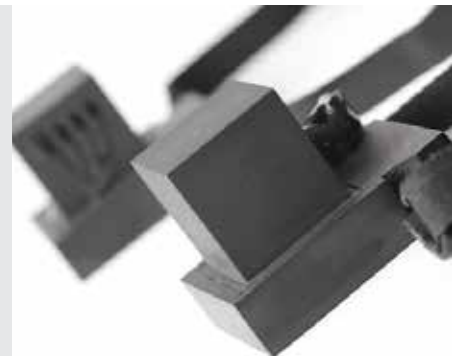
באותו יום בתפילת ערבית הוא משתדל להתפלל בכוונה, אך לפתע מצטלצל לו באוזן כמו זבוב טורדן: "שים! שים! שים!"...
מתי זה קורה לו בעוונותינו הרבים? בברכת שים שלום!...
"שים!" "שים!"...

למעשה:

לפתע מהדהדת בראשו התובנה: הרי אני בדיוק כאותו אדם, ניצב ומבקש ללא הפסקה:
"שים!" - שלום, טובה, וברכה, חן, וחסד, ורחמים, עלינו ועל כל ישראל עמך.
"שים! שים! שים!"... בקשות אין ספור.
אבל מה אתה משלם עבור כל הבקשות הללו?
התשובה מונחת במילים הבאות: ברכנו אבינו" - אימתי נזכה לכל הברכות הללו ומה התשלום עבורן? - כולנו כאחד."
וכנודע מרבנותינו בעלי המוסר שאחדות עם הכלל - כולנו כאחד" - היא העצה לזכות ביום הדין הקרב ובא.
(הרב ישראל למברגר, מוסף שבת קודש כי תבוא תשע"ז)

הסיפור היומי

ביום המיוחל הביא האיש את הוריו הנרגשים לחזות מקרוב במעמד הכנת התפילין. הוא רמז לסופר שכפי הנראה זו 'שעת הכושר' אצלם, ואולי יוכל לדבר עמם קצת על יהדות. הסופר נענה ברצון...

"כמו חשמל" - ההסבר המעניין שגרם להוריו של בעל תשובה ללכת בעקבות בנם

הפרשיות וקשירת הרצועות. ובהיות שהם משלמים עבורו את כל עלות התפילין היקרות, ברצונו להראות להם מקרוב את כל סדרי המלאכה, מלאכת ה'!
הסופר נענה ברצון, וביום המיוחל אכן הגיע האיש בליווי

שח הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א: סיפר לי תלמיד חכם נאמן סופר סת"ם ירא ושלם, שהגיע אליו בעל תשובה אחד להזמין זוג תפילין מהודרות, וביקש שברצונו בגמר המלאכה להזמין את הוריו החילונים שיבואו לחזות במעמד הכנסת

וכדי לשבר את אוזנו של האב אמר: אמשול לך משל למה הדבר דומה, רואה אתה כאן על הקיר את מתג החשמל? - זהו כפתור פשוט, שברצונך הנך מדליק את החשמל וברצונך תכבה אותו. אבל מנין לו למתג גולם זה זרם חשמלי להאיר בו את הבית? - אלא, יושב לו פועל חברת החשמל בתחנת הכוח שבחדרה הרחוקה, ומשם מזרים הוא כוח חשמל אל כל הארץ כולה! לאותו חשמלאי בחדרה לא משנה כלל מתי וכיצד משתמש אתה בזרם החשמל הנשלח אליך, הוא מצידו אחראי כל העת על אספקת החשמל בכמות הנצרכת לכל בית ובית, וממילא עכשיו יכול אתה להדליק את החשמל כרצונך ולהאיר את הבית!

כן הדבר בקשר התפילין דנו, גם כאשר מונחות התפילין בתוך הכיס, הרי משפיע בהם השם יתברך שפע אור רוחני עליון, כך שהתפילין מצד עצמן תמיד עומדות בקדושתן העצומה, ותמיד עומדות מוכנות לפני האדם לקשר אותו בבוראו יתברך! הדברים נשאו חן מאוד בעיני האב, ובעקבות אותה תשובה יפה שקיבל מפי הסופר הצדיק, החל אחר כך להתעניין עוד בענין התפילין והמסתעף, וכך התקרב יותר לתורה הקדושה, עד שכעבור שנה הלכו ההורים המסורים בעקבות בנם ושבו אף הם בתשובה שלמה!

(טיב הקהילה - שופטים)

אביו ואמו, שהיו נרגשים מאוד לבקר בשכונה חרדית ותיקה, ואף להשתתף מקרוב במעמד הקדוש של הכנת התפילין למצוה. הבעל תשובה רמז לסופר, שכפי הנראה זו 'שעת הכושר' אצל ההורים, ואולי יוכל לקרובם ולדבר עמהם קצת בענייני יהדות. ואכן הסופר הצדיק קירבם בסבר פנים יפות, הוא ערך להם 'סיוור' מעניין מאוד בכל תהליך יצירת התפילין, הסביר להם באדיבות אודות כל תהליך הייצור הארוך והקשה, ביאר לפניהם את יסוד ההלכה על בוריה דבר דיבור על אופניו.

אך ההורים - כנראה מרוב בערותם - לא הבינו את תוכן הדברים, ולא נראה שעשו הדברים מספיק רושם בלבבם. והנה כשהגיעו לסדר השחלת הרצועות בתפילין, בעת שעשה הסופר את הקשר המיוחד של הרצועה בצמידות איתנה אל התפילין, הסביר להם שהקשר צריך תמיד להיות צמוד ומחובר אל התפילין הקדושות, לא רק בשעת ההנחה כשהתפילין מונחות על הזרוע, אלא גם כשהם נתונות בתוך התיק ואין האיש מניחם, מכל מקום הקשר צריך להישאר מחובר עם התפילין תמיד בכל עת.

הלכה זו הפליאה מעט את האב, והוא שאל לפי תומו, וכי מדוע יש להקפיד על צמידות הקשר בתפילין כשהן מונחות בכיסן, הרי אין מקיימים בהם אז המצוה כלל? באותה שעה נתן ה' בפי הסופר מענה הגון ותשובה ניצחת,

סגולות וישועות

החסיד התלונן במכתב לרבו: "משפחתנו ברוכת ילדים והבית קטן וצפוף". בתשובה כתב לו הרבי: "מזל טוב לרגל אירוסין!"...

הסגולה הנפלאה שבהודיה להשי"ת

דירה זאת הוא גם ירחיב את גבולך. ואדרבה, סגולה יש בדבר - להמשיך על עצמו שפע ברכה עליונה ש'תחל שנה וברכותיה', כמו שפירשו צדיקים בפסוק 'ואתה אמרת היטב איטיב עמך', ואתה אמרת היטב - הקב"ה אומר לאדם אתה אמרת על מצבך שטוב הוא, איטיב עמך - אראך טוב מה הוא, ומשפיע עליו שפע רב טוב עד שיבלו שפתותיו מלומר די די.

ובכלל אמרו, שבעת ההיא שהאדם מודה ומשבח לבוראו, מתעורר באותו זמן עת רצון העליון ואפשר לו לפעול ישועה ורחמים, והוכיחו כן מפרשתנו, שאחר 'וידוי ביכורים' שהוא הודאה על כל הטוב והחסד, נאמר 'השקיפה ממעון קדשך', כי עת רצון היא שתתקבל תפילתו מאחר שהודה לבורא תחילה. ולא זו בלבד שבכוחו לבקש על עצמו, אלא גדול כוחו להתחנן בעד הכלל כולו, וכמו שאומר 'וברך את עמך ישראל'.

(באר הפרשה כי תבוא תשע"ו)

כך כתב אחד מצדיקי הדור במכתב תשובה לחסיד שכתב לו כמה וכמה תלונות וטענות, שנתברך בצאצאים בליעה"ר והדוחק בביתו איום ונורא...

ויען לו הרבי: מכתבו נתקבל, ומה מאד שמחתי למשמע 'בשורתך הטובה' שבעזה"ש"ת באת בקשרי שידוכין עם זיווג ההגון לך, ותרב שמחתי בראותי שהנישואין נערכו בשעטומ"צ למזל טוב, ועל הכל שמח לבי ש'שולם בית' נחלתך. ויגל כבודי לקרוא במכתב כי נולד לך בנך בכורך כשהוא בריא ושלם. לאחמ"כ לא עזבך האלוקים ולתקופת השנה נולדה הבת למזל"ט, והנה קול צהלה ורינה בלידת הבן השלישי והבת הרביעית... וכולם בריאים ושלימים הולכים בדרך הישר - הידעת כי לאו כל אדם זוכה לכך, ומה רב טובך אשר חננך הבורא בקורת גג משלך, כי לפי מיטב ידיעתי רבים יושבים שם תחת קורת גג שאיננה שלהם. וכי לא נאה ויאה לך לרקד ולפזז מרוב עוז וחדווה על כל הטובה אשר גמלך ה'... מדוע תתאונן ויזעף לבך כל כך... ובעזה"ש"ת שנתן לך

ראייה באמצעות משקפת - האם נחשבת לראייה מבחינה הלכתית?

ולכתחילה צריך לראות את הלבנה לפני תחילת הברכה, וראייה באמצעות משקפיים נחשבת לראייה ביחס לכל ענין הלכתי הדורש ראייה טבעית, וכך גם בעניננו. אולם, ראייה באמצעות משקפת - יש שהסתפק אם היא נחשבת לראייה מבחינה הלכתית. ובדיעבד, אף אם לא ראה את הלבנה ובירך, יצא ידי חובתו.

[שו"ע תכו, א, משנ"ב ג, וביה"ל ד"ה ונהנין; ביאורים ומוספים דרשו, 5, 6, 9 ו'13]

הרואה את הלבנה בחידושה, דהיינו לאחר ה'מולד' בכל חודש - מברך את ברכת הלבנה: "ברוך... אשר במאמרו ברא שחקים... ברוך אתה ה' מחדש חֲדָשִׁים". וברכה זו מכונה בקרב בני אשכנז כבר מימות הראשונים: קידוש לבנה. ואין מקדשים את הלבנה אלא בלילה, כאשר זריחתה ניכרת על פני הארץ, וניתן ליהנות מאורה. ויש אומרים שניתן לקדש גם לאחר עלות השחר, כאשר עדיין חשוך; ויש חולקים.

מי שהתחיל את ברכת הלבנה ולפתע התכסתה הלבנה בענן - האם רשאי להמשיך?

ליהנות מאור הלבנה כרגיל - אסור לברך. ואם רק חלק מהלבנה מכוסה - ניתן לברך. ואם הלבנה אינה מכוסה, אך משער שאם יתחיל לברך עתה, אזי עד שיסיים את ברכתו תתכסה הלבנה בענן עבה - לא יתחיל לברך. ואם התחיל לברך, ולפתע התכסתה הלבנה בענן עבה, יסיים את ברכתו.

[משנ"ב תכו, ג, שעה"צ ד, וביה"ל ד"ה ונהנין; וראה עוד שם; ביאורים ומוספים דרשו, 6-7, וראה שם, 8]

בהמשך לאמור, אין חובה ליהנות מאור הלבנה בשעת קידוש לבנה, אולם, צריך שניתן יהיה ליהנות ממנו בשעת הברכה, במקום בו עומד המברך. ולכן, אם הלבנה מכוסה בענן, או שמחיצת זכוכית, כגון דלת או חלון, חוצצת בין המברך ללבנה - הדין כך: אם הענן דק, והזכוכית שקופה, כך שניתן ליהנות מאור הלבנה כרגיל - ניתן לברך; אך אם הענן עבה, או שהזכוכית אינה שקופה, כך שלא ניתן

קטן העתיד להפוך לגדול לפני סוף זמן קידוש לבנה - האם רשאי לקדשה בתחילת החודש?

חובה לחנך קטן למצוה שבשעת קיומה אינו מצוי לצד אביו, אשר לדעת השולחן ערוך ראוי להחמיר בה. ומגיל שתיים עשרה, לכל הדעות חובה לחנכו בה. וקטן שעתיד להפוך לגדול לפני סוף זמן קידוש לבנה (ראה שו"ע להלן, ג, ומשנ"ב ט) - אינו צריך להמתין עד שיגדל, ורשאי לקדש בתחילת החודש.

[משנ"ב תכו, א; ביאורים ומוספים דרשו, 4-2]

נשים פטורות ממצות קידוש לבנה, ככל מצות עשה ש'הזמן גרמא'. ואף שמנהג הנשים מימות עולם לקיים את המצוות שהזמן גרמן, וכגון סוכה ושופר; מצוה זו לא נהגו לקיים, מפני הבושה, כי פגם הלבנה, שהתמעטה מגודלה, נגרם על ידי האשה הראשונה בעולם, דהיינו בחטאה של חוה. וקטן - יש אומרים שחובה לחנכו למצוה זו ככל המצוות; ולדעת המשנה ברורה הדבר תלוי במחלוקת הראשונים אם

* מי ששכח לומר יעלה ויבוא בברכת המזון בראש חודש, אינו צריך לחזור ולברך, כיון שאין חובה לאכול פת בראש חודש, כך שמלכתחילה לא תיקנו חכמים אמירה זו כחובה מוחלטת, כחלק מברכת המזון, אלא רק כמצוה לכתחילה. אולם, אם נזכר בכך לאחר סיום הברכה, לפני תחילת ברכת 'הטוב והמיטיב', יאמר: "ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם, שנתן ראשי חֲדָשִׁים לעמו ישראל לזכרון".

* בראש חודש אלול שחל להיות בשבת - בני ספרד קוראים את הפטרת 'עניה סוערה', ובני אשכנז קוראים את הפטרת 'השמים כסאי'; ומשלימים את הפטרת עניה סוערה בשבת פרשת כי תצא, לאחר הפטרת 'רני עקרה'.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

באיזה מקרה ניתן לטלטל מבתים של חצר אחת לחצר אחרת ללא 'עירוב חצרות'?

אחת, ואילו כשאננם בחצר אחת, אדרבה, דירת הגוי אינה נחשבת לדירה ואינה אוסרת אף את חצר הגוי.

ואם שתי החצרות פתוחות לאותו הרחוב, ויש חצר נוספת של יהודים הפתוחה לרחוב זה - פעמים שיש להחמיר שלא לטלטל דרך פתח או דרך חלון; ראה במקורות.

[שו"ע שפב, ג, משנ"ב יד-יט, וביה"ל ד"ה ואין]

חצר שדרים בה יהודים וגוי, גזרו חכמינו ז"ל שלא יחול בה 'עירוב החצרות' אלא אם ישכרו מהגוי את רשותו. ואם אינם דרים באותה חצר, אלא בשתי חצרות הממוקמות זו לצד זו, אשר באחת מהן דרים יהודים שעירבו זה עם זה, ובאחרת דר גוי; ולכל אחת מהן יש פתח לרחוב, ויש פתח או חלון במחיצה שביניהן - מותר לטלטל מבתי היהודים לחצר הגוי, ומבית הגוי לחצר היהודים, דרך הפתח והחלון, כיון שלא גזרו חכמים אלא כשהם בחצר

הלוח היומי

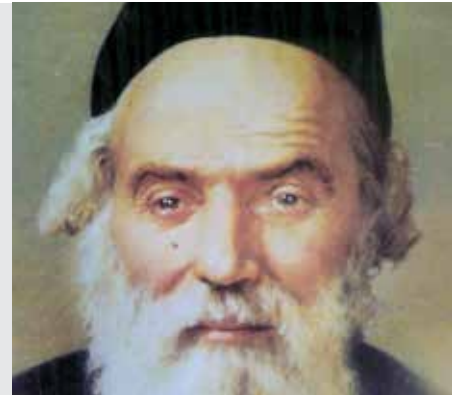
ט"ז באלול | רבי משה ב"ר יצחק אלאשקאר זצ"ל, רבם של יהודי תוניס, בעל שו"ת מהר"ם אלאשקר, גאון יעקב

ביום זה בשנת קנ"א, אירע הטבח הנוראי ביהודי פלמה דה מיורקה שבספרד, הי"ד, כאשר האספסוף הספרדי שהוסת בידי כמרים קתולים אנטישמיים, תקף את קהילות יהודי ספרד תחת הסיסמא "היהודים חייבים להתנצר או למות". מרבית יהודי העיר נהרגו על קידוש השם או אולצו להתנצר ולהפוך לאנוסים. "קהילות הקודש שמסרו נפשם על קדושת ה', יזכרם אלוקינו לטובה וינקום נקמת דם עבדיו השפוך".

יארצייט:

- ש"ב/ש"ג: רבי משה ב"ר יצחק אלאשקאר זצ"ל, רבם של יהודי תוניס, בעל שו"ת מהר"ם אלאשקר, גאון יעקב.
- תפ"ז: רבי יוסף (הראשון) ב"ר שמעיה קובו זצ"ל, אב"ד סלוניקי, בעל גבעות עולם.
- תקי"ח: רבי עקיבא ב"ר שמחה בונים אייגר זצ"ל, מפרשבורג, בעל משנת רבי עקיבא.
- תקמ"ז: רבי יעקב קופל חסיד ב"ר נחמיה פייבל (הגר) זצ"ל, מקולומייא, תלמיד הבעש"ט ואבי שושלת קוסוב-ויז'ניץ.
- תרי"ז: רבי שמואל נחום ב"ר קהת הלוי גסנבויער זצ"ל, בעל היכלי שן, מגדל שן.
- תש"א: רבי חנוך העניך ב"ר שמחה ראובן אייגש (אייגס) זצ"ל, מוילנא, בעל המרחשת.
- תש"ב: רבי אברהם יעקב ב"ר שמואל הלוי הורביץ זצ"ל, מפרוביז'נא, בעל שו"ת צור יעקב.
- תש"ב: רבי צבי יחזקאל ב"ר אברהם חיים מיכלסון זצ"ל הי"ד, הרב מפלונסק, בעל בית יחזקאל, פינות הבית ועוד.

כשחברו מפציר בו שיגלה לו סוד שנאמר לו - האם מותר לשנות מהאמת ולומר "איני יודע"?

הצטרפו אלינו ללימוד היומי ב'חפץ חיים'

סוד שנאמר לו, מותר לו לומר 'איני יודע'.
אמנם באופנים שבהם אי גילוי הסוד עלול לגרום לנזק גדול מאוד, חובה לספרו משום 'אל תעמוד אל דם רעך', ולדוגמה: כגון שאמר לו אדם בסוד שרוצה לגזול את ממונו של פלוני, או להזיקו היזק רוחני, או שבחור מקולקל רוצה להתקבל לישיבה מסוימת - דעת הגר"נ קרליץ שעליו לספר את הדבר כדי למנוע את הנזק [אך אם הבחור אינו מקולקל אלא רק שאינו חכם, אין זה נחשב נזק ואסור לו לספר]. וראה בביאורים ומוספים שהביאו בזה עוד נידונים מספרי הפוסקים.

בהלכות הנלמדות היום בחפץ חיים (כלל ח' מהלכות רכילות סעיפים ד-ה) כותב רבנו (סעיף ה): "וחייב אדם להסתיר הסוד אשר יגלה לו חברו דרך סתר, אף על פי שאין בגילוי הסוד ההוא ענין רכילות, כי יש בגילוי הסוד נזק לבעליו וסיבה להפר מחשבתו". וטעם נוסף לאיסור: "גם בזה הוא יוצא מדרך הצניעות והוא מעביר על דעת בעל הסוד".
בביאורים ומוספים שבמהדורת 'דרשו' מביאים, כי דעת הגרי"ש אלישיב והגר"נ קרליץ שגילוי סוד אינו כלשון הרע שהותר לתועלת, אלא כיוון שהזהירו שלא לספר, אסור אפילו לתועלת. עוד הביאו בשם הגרש"ז אויערבאך, שאדם שנשאל מחברו בענין

רבי יצחק בלאזר כתב: אף אם האדם ירבה כחול מצוות ומעשים טובים, כל זמן שלא נמחלו לו עוונותיו, הוא אינו מאושר וגבר לא יוצלח. תשובה היא הלכה, וכל זמן שלא יקיים גדרי התשובה הוא בלי מזל, ודבר זה נעלם מעיני רבים, אשר משתדלים בימי אלול רק להיטיב מעט את דרכיהם, אבל מה זה שייך לתשובה, גדרי התשובה הם הרטה, קבלה לעתיד ויודוי דברים.
(כוכבי אור סימן עג עמ' קלא)

נשתדל להתבונן בימים אלו באלו דברים אנו נכשלים, וניתן דעתנו לעשות תשובה ולתקנם